

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

48 (064.5)

Hely

Puccini, Giacomo

Idő

1924

Személy

Szerző:

(-d.)

Cím:

Giacomo Puccini

Forrás:

Szózat

3m

(Hely)

1924. 12. 14.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Ol)

Giacomo Puccini

A zeneköltő operaházi emlékestjére

A frissen hantolt sirt némán fonja körül a ciprus és pálmaberde és Milanóban lehajtják szomorú fejüket a virágok, amelyekben Itália siratja nagy fiát. Váratlan elmulása nemesak hazájának, hanem az egész világnak vesztesége. Puccini, a halott zeneköltő, emlékének áldozott tegnap a magyar királyi Operaház. Kevés színház köszönhet oly sokat a nagy olasz mesternek, aki maga szinte ösztönös vonzódással viseltetett a magyar Operaház iránt. Operái itt kedvező fogadtatásban részesültek, amikor a külföld még alig akarta elismerni. A *Pillangókisasszony*, amelynek budapesti premiérjét a szerző vezényelte, tulajdonképpen innen indult el világhódító útjára. Az Operaház legjava erői szorgáltak mindenkor a Puccini-művek sikerét, így első sorban Szamosi Elza, akit a maestro magával vitt az európai színpadokra és a Metropolitáiba. Melyen megindította őt a nagy művész halála. Hamar követte. Az Operaház történetében kiemelkedőnek a Puccini-előadások, amelyek európai viszonylatban is elsőrangúak. *Máder Rezső*, akitnek első, eredményesebb operaházi igazgatóságához fűződik a három legjelentősebb Puccini bemutató, a tegnapi alkalomra gyászzenét írt, amelyet a zenekar adott elő. Utána báró Wlassics Gyula főigazgató Sójaj című költeményét szavalta *Abonyi Géza*. Majd kezdetét vette a Bohémélet előadása, amelynek főszerepeit *Sándor Erzsébet*, *Halász Pataky*, *Szemere* és *Dalnoki* énekelte. A tegnapi emlékest csak első akkordja az Operaház tervezett Puccini-ünnepségeinek. Az összes műveket sorozatosan fogják előadni, felújítják a repertoírjából hiányzó *Manon Lescaut* és a két évvel ezelőtt bemutatott *Triptichont* is. Az Operaház tegnapi előadásával elküldötte Puccini sírjára a hála, tisztelet és emlékezés koszorúját, amiben követni fogja az egész művelt világ. Korának egyetlen zenedramái tehetsége volt Puccini, akinek magyarságából nem vonnak le legutóbbi balsikerei sem. Utolsó műve, amelynek bemutatóját már nem érthette meg — a *Turandot* — fogja talán sírhanatjára az utolsó palmát tenni. Puccini egyik legifjabb esztétikusa mondja

róla, hogy az opera szükségleteiből nőtt ki az ő egyéni gondolkozásmódja. Eltekint attól, hogy a hétköznapi munka után szórakozást kereső férfit teljesen lefoglalja. Ugyanakkor, midőn a férfit teljesen lefoglalja. Ugyanakkor, midőn a lány kívánja foglalkoztatni, kettőzött figyelemmel van a nő iránt. Gyöngéden megsímogatja az asszonyt a költészet egy-egy finom lehelletével, de nem takarékoskodik számára a drámai szenzációkkal sem. Ha figyelembe vesszük, hogy a német opera általában a problémát firtatja és az opera hatását is ebbe keveri, megérthetjük Puccini befolyását a mai operatermesre. Puccini megmutatta, hogy lehet nemzeti talajon nemzetközivé lenni. Azt a realizmust, amelyet magában hordozott, összeegyeztette az opera megkívánt naturalisztikus irányítónékvésével és a szentimentális költészet kifejező erejével kiépítette a közönség felszínesebb érzelmvilágához vezető utat. Pucciniban meg volt az opera természetes építő ösztöne és ő ebbe a pusztulni látszó műfajba életet tudott vinni. Miben keressük Puccini világsikereinek titkát? Talán mindenekelőtt a szerencsés körülmények találkozásában. A vérbeli drámai tehetség pompás szövegírókat talált, akik a librettók megválasztásában a közönség igényeihez alkalmazkodva segítették őt világsikereinek elérésében. Illica és Giacosa részt kérhetnek a Puccini-művek diadalából. De a zeneszerző hatása páratlan énekszerű írásmódjában rejlik. A helyzetekhez mértén formálja énekszólámát, amely a zenet declamáció és a belcanto szépségeit egyesíti. Formái tekintetben nem zárt számokkal él, hanem egy színpompás, szabadon hőmpálygó énekszenét ad. Ebben Verdit vette mintául. Puccini az emberi hang varázsát aknázza ki nagyszerű érzékkel. A magas szoprán és tenor csillogásán és érzéki fényén keresztül ragadja meg hallgatóságát. Valamennyi művében egy heroikus szopráné a vezetés szerepe, amelyhez egy hasonló szabású tenor szegődik. Ezeknek fascinátor hangja kell, hogy győzedelmeskedjen. Puccini tehát számít és épít az éne-

keseire is, akik nélkül a zenekar behízselő dal-lamái, a szerelmi jelenetek viharos tüze és a partitúra szellemesen röpködő finomságai sem érvényesülhetnek teljes szépségükben. És ha a

Puccini-operák bemutatására visszaemlékezünk és a főszerepek kitalálót — egy Carusot, mint Rodolfot, Bellincionit, mint Toscat és Pillangókisasszonyt — tekintjük, érthetővé válik az énekesvilág Pucciniért való lelkesedése.

Már a *Manonban* kialakult Puccini drámai stílusa, amely szűresebb, hajlékonyabb, szelleme-sebb, mint Mascagnié vagy Leoncavallóé. A *Bohémélet*, *Tosca* és *Pillangókisasszony* ennek a drámabíráskodás és zenei modornak betetőzése. A motívumok tarka képeivel, dallamszilánkokkal és ezek állfestésével dolgozik leginkább ez a mester, az orkesztervirtuózítás minden pikantériájával. Helyenkint felbukkannak szélesebb dallamvonalak is, amelyeknek teatrális hatású beállítására jellemző az olaszokra. Technikájában sokat tanult a franciáktól is, de vérmérsékletének megfelelően átalakítja ezeket az elemeket, amelyek a miliók rajzához szükségesek. A véres Tosca-dráma és a „japán mosolygású”, törekény Pillangó után még egyszer felragyogott Puccini szerencsecsillaga a *Gianni Schicchi*-ben, a Triptichon harmadik darabjában. Ez a buffógenreű remekmű a *Bohémélet* hangvételéhez tér vissza. Az invenciójában kifogyhatatlan mester csak úgy ontja a mozgalmas zenei tréfákat és pointeket. A figurákat teletüzdelt ötletességekkel, a helyzetek komikus hatását pedig pompás érzékkel tudja zenekarában felfokozni. Puccini aránylag keveset valószínűleg meg operatervvezetéseiből. Valami belső sugallatra hallgatott mindenkor. Csak ahhoz nyúlt, aminek hatásáról meg volt győződve. Foglalkoztatta őt többek között a szerencsétlen *Mária Antoinette* királynő sorsának drámai feldolgozása. Munkaközben azonban kétélyei támadtak a terv keresztülvihetőségét illetően és abba is hagyta a partitúra elkészítését. „Elvezesztetem a fejemet — mondotta aggodalmainak indokolásul — és nekem teljesen elégendő a királynői áldozat.” Puccini, az ember, egyesítette magában fájának a külsőségeket

megnyilvánuló előkelőségét és nemes gondolkodását. Mint ember is a nagyok közé tartozott, akit méltán ért a szenátusi tagság kitüntetése röviddel halála előtt. *Puccinival* nemcsak nemzetiének, hanem korának is egyik legmarkánsabb zenei egyénisége költözött korai sírjába. Életműve mindenkor hirdetni fogja az olasz zene internacionális jelentőségét. (—d.)